PUBLISHED BY European Schoolnet 2011

Spelend leren: online zijn

Ondersteund door

ins@fe

DIGIvaardig & DIGIbewust
mijndigitalewereld.nl

upc

Over dit boek

De wereld op internet is ongrijpbaar. Hoe zorg je ervoor dat kinderen hier op een goede en veilige manier hun weg weten te vinden? En hoe ga je op internet met elkaar om? Geen gemakkelijke vragen. Dit activiteitenboek is gemaakt voor kinderen van 4 tot 8 jaar. Kinderen worden op een speelse manier gestimuleerd om hun vaardigheden op het gebied van taal, wiskunde, sociale en culturele vaardigheden aan te scherpen.

De spelletjes in het boek zijn voor kinderen een makkelijke manier om te oefenen. Tegelijkertijd zijn de spelletjes niet alleen voor simpel vermaak. Ieder spel is bedacht met een pedagogisch doel. De tabel op pagina vier geeft een overzicht van de thema's die worden behandeld en de oefeningen die daarbij horen.

Het boekje probeert ouders, verzorgers en leraren aan te moedigen om onderwerpen zoals privacy en moderne technologie al op jonge leeftijd met elkaar te bespreken.

Op de website www.saferinternet.org is extra informatie te vinden.

Over Insafe en Digibewust

Insafe is in 2004 opgericht als bewustwordingsnetwerk van het Safer Internet Programma van de Europese Commissie. Het Safer Internet programma stelt zich ten doel jongeren online te beschermen en veilig, verantwoord gebruik van online technologie te bevorderen. Extra informatie is te vinden op http://ec.europa.eu/saferinternet

Op het ogenblik omvat Insafe een bewustzijnscentrum, een helplijn en een jeugdpanel in 30 landen in heel Europa en daarbuiten, evenals een pan-Europees EU-jeugdpanel dat één keer per jaar bij elkaar komt. Extra informatie is te vinden op www.saferinternet.org. Namens Nederland is het programma Digivaardig en Digibewust de deelnemer in het Insafe netwerk. In dit programma werken overheid en bedrijfsleven samen om het bewustzijn van digitale risico's te versterken en een veilig gebruik van internet te stimuleren. Meer informatie en tips over veilig internetten kunt u vinden op www.mijndigitalewereld.nl

Het Safer Internet Programma van de Europese Commissie, begonnen in 1999, stelt zich ten doel jongeren online te beschermen en veilig, verantwoord gebruik van online technologie te bevorderen.

Het programma omvat actielijnen om:

- mensen meer bewust te maken;
- illegale schadelijke inhoud op het internet te bestrijden;
- te zorgen voor een veiligere online omgeving;
- een kennisbank op te zetten met betrekking tot online veiligheid

Extra informatie is te vinden op http://ec.europa.eu/saferinternet.

Welkom bij je Activiteitenboek.

Doe met ons mee en veel plezier!

Dit boek is van:

mijn voornaam: .....

mijn achternaam: .....

Over de inhoud van "Spelend leren: Online zijn"

Met een, twee of drie ⭐ wordt de moeilijkheidsgraad aangetoond.

⭐ = gemakkelijk / 4-5 jaar ⭐⭐ = gemiddeld / 6-7 ⭐⭐⭐ = moeilijk / +8

Thema's	Pagina's	ICT-aspecten	Oefeningen	eSkills/Doelstellingen
Terug naar school	p.6*, p.7	Computer en mobiele telefoon	Paren bij elkaar zoeken, vergelijken en verschillen zoeken	Visueel onderscheid, statussymbolen en pesten
Families en vrienden	p.8, p.9*	Profielen en privacy op het internet	Profielen bij elkaar zoeken, je eigen profiel samenstellen	Mijn profielgegevens: het verschil tussen publiek/privé begrijpen. Kritisch denken stimuleren over de keuze van informatie die je verspreidt
Gezond leven	p.10*, p.11*	De balans zoeken in je dagelijkse activiteiten	Tijdsloten en activiteitenstickers, verhalen vertellen	Nadenken over/rangschikken van activiteiten, kritisch denken over de tijd besteed aan studie, gamen, en chatten.
Handelingen en mogelijkheden	p.12, p.13	Multifunctionele apparaten	Apparaten zoeken met de juiste eigenschappen en mogelijkheden	Ontdek welke mogelijkheden er zijn om foto's te maken, muziek af te spelen etc.
Laat zien en vertel	p.14, p.15	Gegevens manipuleren	Onderzoek: hoe het gebeurde	Kritisch denken stimuleren, onderscheid maken tussen wat echt is en wat virtueel
Delen	p.16*, p.17	Privacy - gegevens beschermen	Onthullen en veilig bewaren	Leren over tastbaar en ontastbaar, echt en virtueel; kritisch denken over het beschermen van informatie en/of gegevens
Leren	p.18	Online en offline vaardigheden	Vaardigheden en capaciteiten meten en identificeren	Zelfkennis en nadenken over eigen handelingen
Technologie vandaag	p.19*	Evolutie in de technologie	Wat gebruikten mijn ouders en grootouders?	Praten over verleden en toekomst, evolutie in de technologie
Waarden	p.20*	Kosten van technologie	Rangschikken en tellen, de waarden ontdekken	De waarde van computers en mobiele telefonie kritisch denken over de kosten van deze apparaten, wat kinderen vaak vanzelfsprekend vinden
Taal	p.21	Computersymbolen	Landen en zoeken, die bij elkaar horen	Culturele verschillen begrijpen
Bescherming van je persoonlijke gegevens	p.22, p.23, p.28, p.30	Bescherming van je computer	Wachtwoorden maken, bij elkaar zoeken van sleutel, woord- en zoek spellen	Probleemoplossing, leren over nieuwe symbolen, decoderen
Mezelf veilig houden	p.24*, p.29*	Helpfuncties en Lokale en Hyperlokale Diensten	Veiligheidskruiswoordraadsel, doolhof	Taalontwikkeling, metaforen; anonimiteit en lokale en hyperlokale diensten begrijpen
Emoties/verantwoordelijkheid (actie/reactie)	p.25, p.26	Online communicatie	Emoticons zoeken die bij gebeurtenissen passen, reageren op boodschappen	Omgaan met online pesten, leren (je) emoties en empathie uit te drukken/tonen
Pesten	p.27*	Online en offline communicatie	Verhalen vertellen	Onderscheid tussen echt en virtueel, om hulp vragen, praten over problemen

* Oefeningen met extra niveau. Aanvullende uitleg voor ouders en leraren om te werken met hun kinderen is beschikbaar op www.saferinternet.org

Maak kennis met de familie en hun vrienden

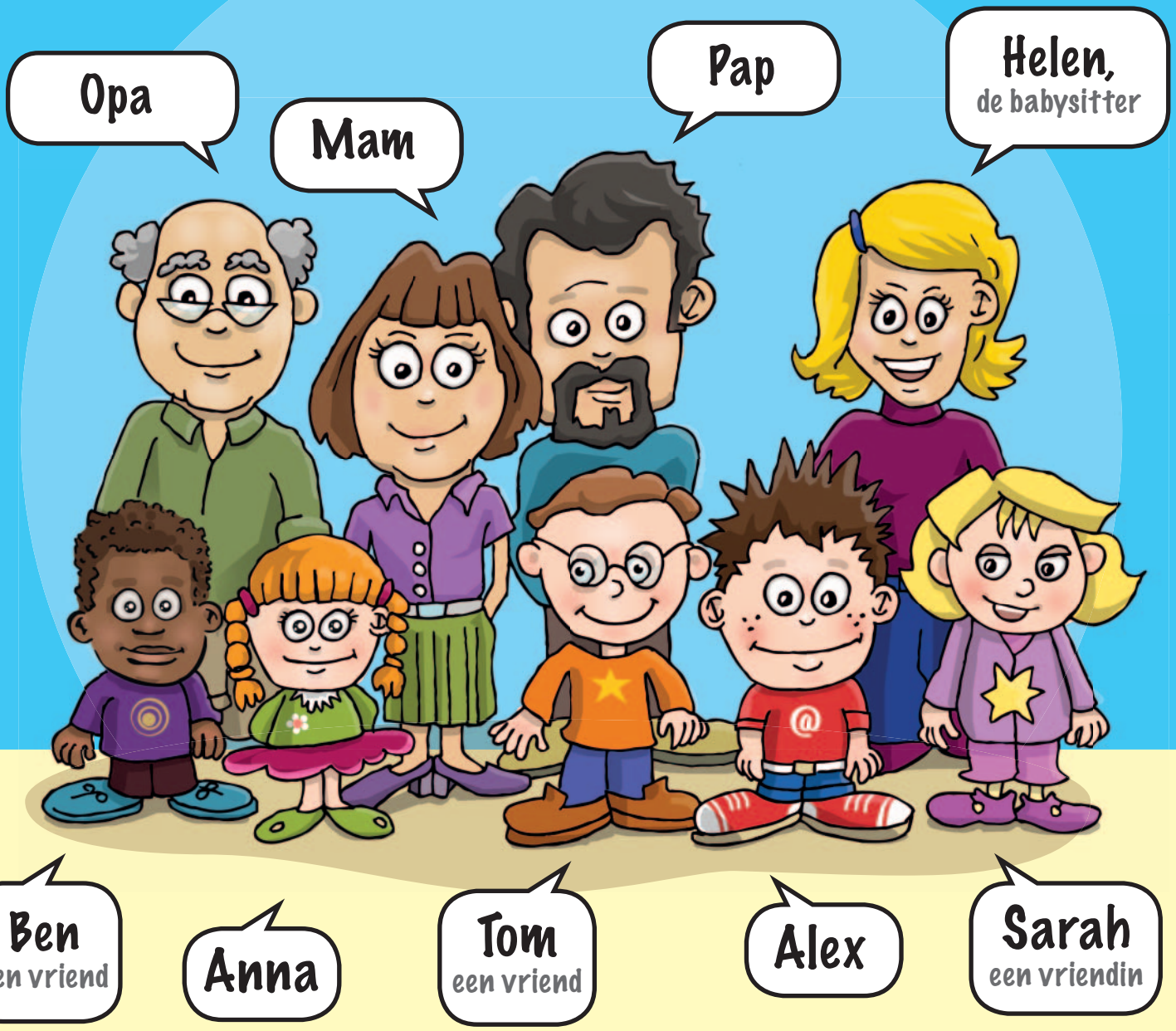

Terug naar school

Vandaag gaan Anna, Tom, Alex and Ben voor het eerst naar school. Kijk naar hun rugzakken, broodtrommeltjes, mobieltjes en computers.

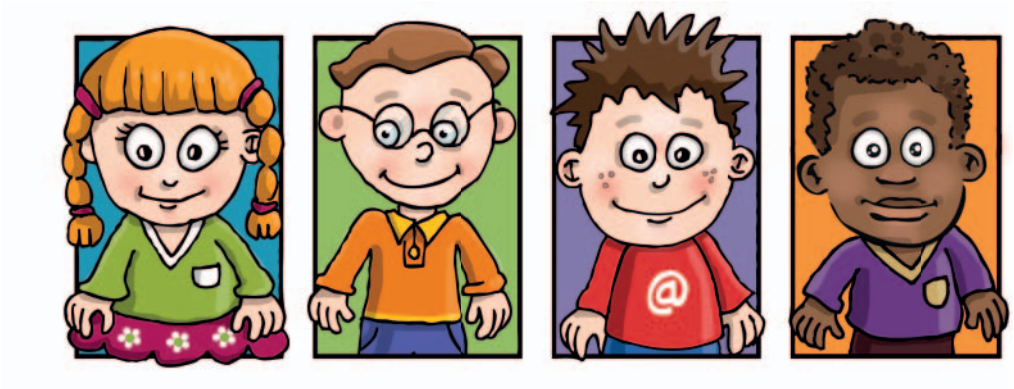

Kun je de paren vinden die bij elkaar horen?

Zoek de 5 verschillen!

Verbind het profiel met de juiste persoon

1
Ik hou van pizza
Ik speel graag op mijn gitaar
Ik droom ervan om brandweerman te worden
Ik luister graag naar muziek

2
Ik vind het leuk om spellen te spelen op mijn computer
Ik wil graag dierenarts worden
Ik woon bij mijn moeder en mijn twee zusjes
Ik vind stickers leuk

3
Ik hou van mijn vader en moeder
Ik hou van ijs
Ik vind het leuk om naar het strand te gaan
Ik kijk graag naar tekenfilms

4
Ik hou van voetballen
Ik eet graag spaghetti
Blauw is mijn favoriete kleur
Ik heb een hond, hij heet Rocco

a

Ben

b

Alex

c

Sarah

d

Anna

Mijn familie, mijn vrienden en vriendinnen en ik!

Ik kan alles vertellen aan: ☐

Ik kan de meeste dingen vertellen aan: ☐

Ik kan sommige dingen vertellen aan: ☐

Vul je profiel in

Hoe heet je? _____ ☐☐☐

Hoe oud ben je? _____ ☐☐☐

Waar woon je? _____ ☐☐☐

_____ ☐☐☐

Wat is je telefoonnummer? _____ ☐☐☐

Waar ga je naar school? _____ ☐☐☐

Wie is je vriend/vriendin? _____ ☐☐☐

Omcirkel de afbeeldingen

Wat ik graag eet ☐☐☐

Waar ik graag heen ga ☐☐☐

Wat ik graag doe ☐☐☐

Wat ik heb ☐☐☐

Vink nu de ☐☐☐ aan om ons te laten zien aan wie je dit zou vertellen.

Mijn dag:

Wat heb je vandaag gedaan? Plak de stickers (A) in het juiste tijdvenster

Kies een tijd.
Teken wat je toen gedaan hebt.

Vertel het verhaal

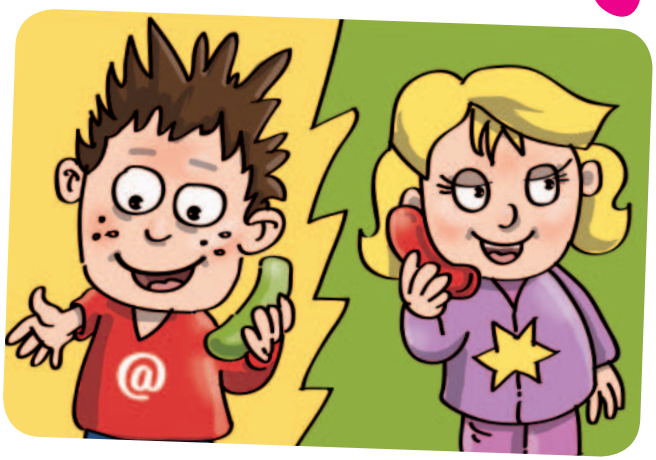

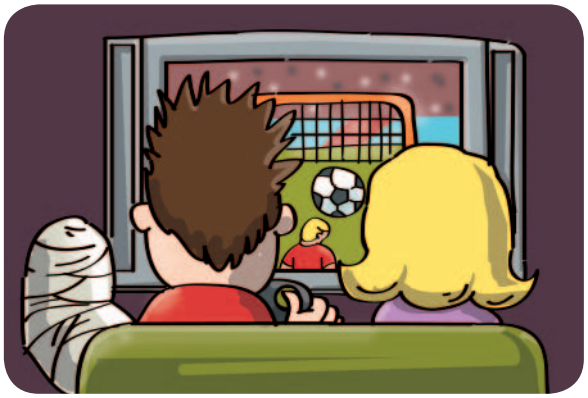

Waarmee kan je

een foto maken:

een foto versturen:

muziek afspelen:

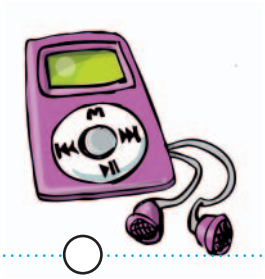

een brief schrijven:

Wat kun je op de computer doen?

Vink het vakje aan om te laten zien wat mogelijk is

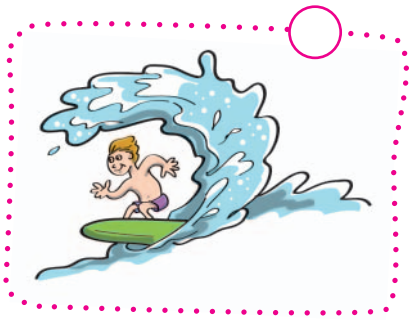

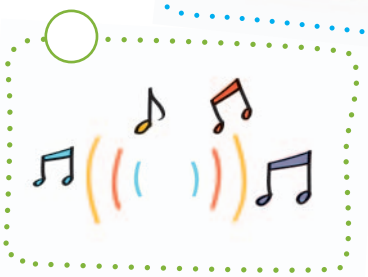

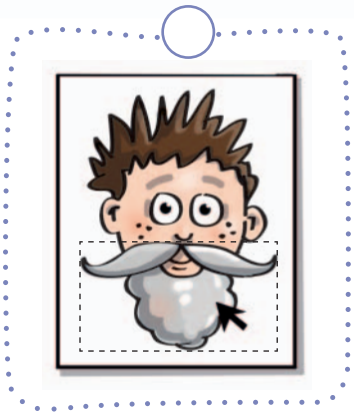

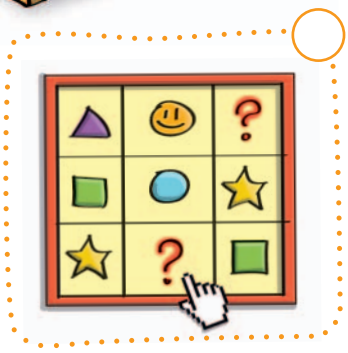

LAAT ZIEN en VERTEL

Verbind de punten en zie wat de plaatjes voorstellen als de punten verbonden zijn.

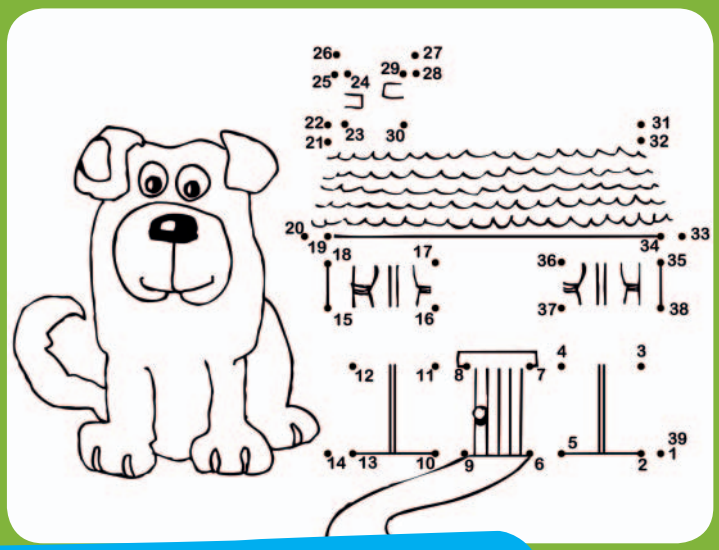

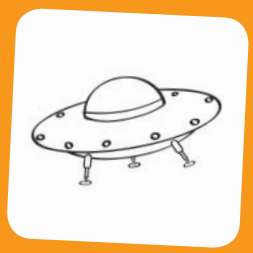

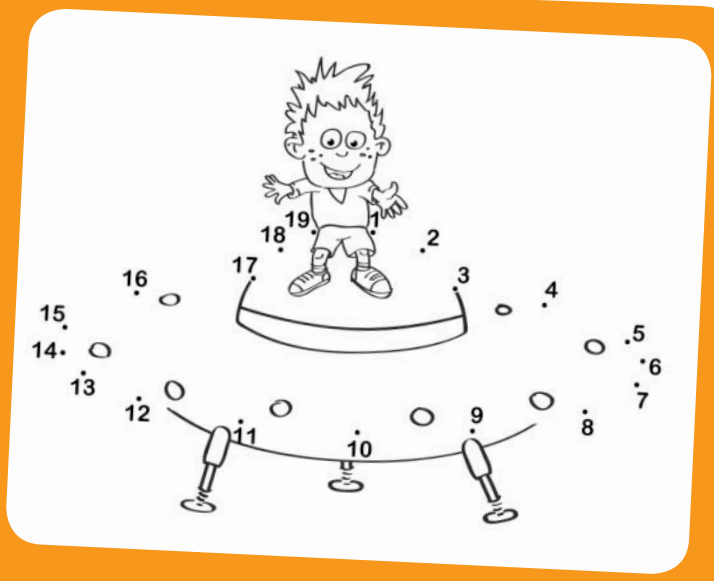

Omcirkel de afbeeldingen waarvan je denkt dat ze niet echt zijn

1

2

3

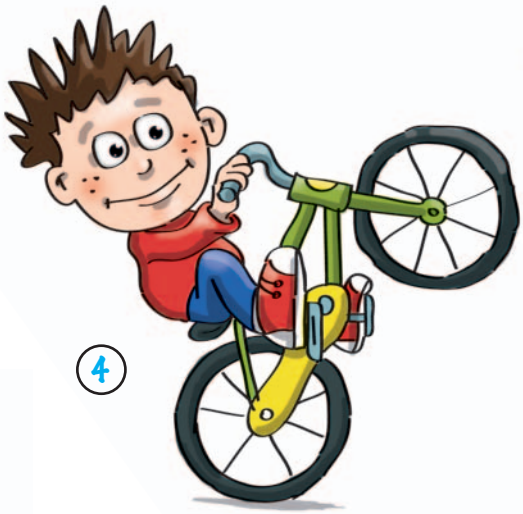

4

5

6

Beschermje privacy

Kleur de lijstjes om te laten zien aan wie je dit zou geven

familie

familie en vrienden/ vriendinnen

iedereen

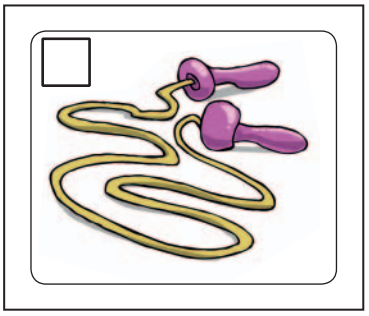

☐ een geheim

☐ mijn naam

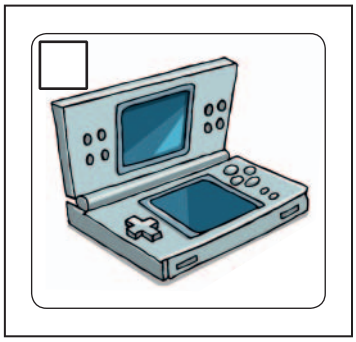

☐ mijn wachtwoord

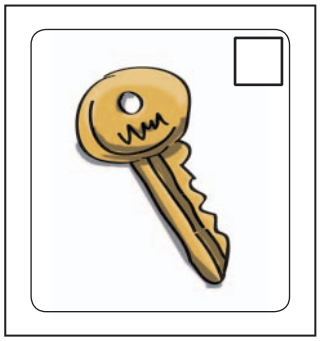

Vink nu de ☐ aan om te laten zien welke dingen je altijd terug kunt nemen.

Schrijf 3 dingen op die je veilig zou bewaren in een schatkist

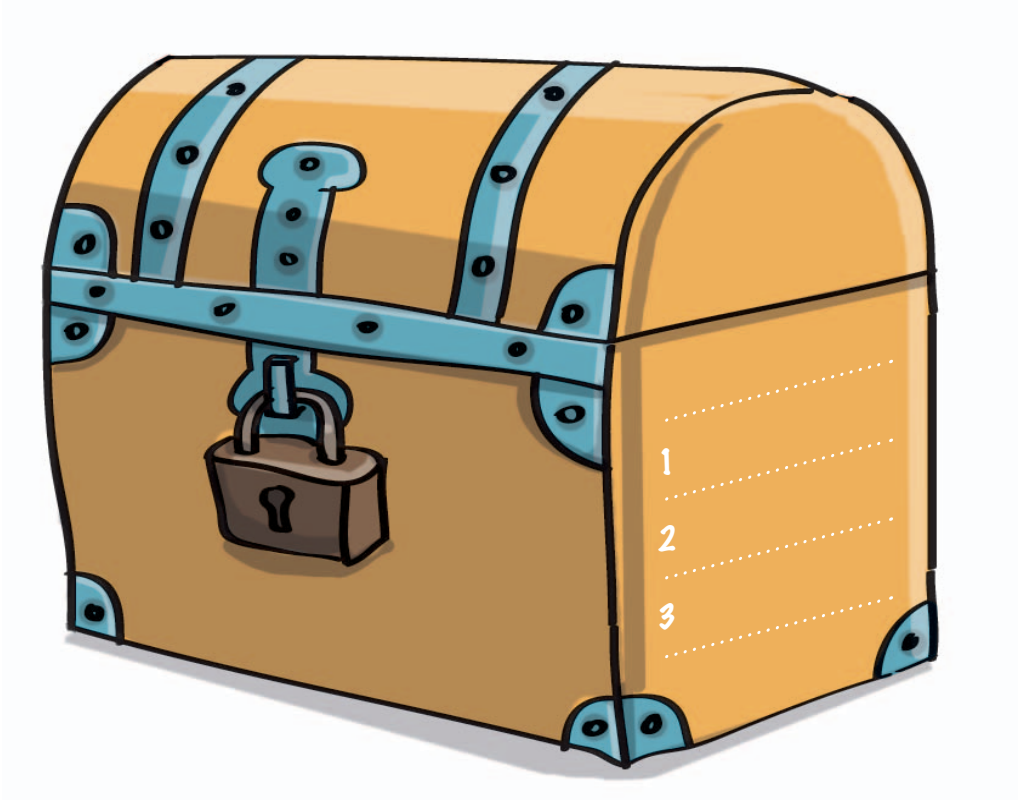

Schrijf 3 dingen op die je veilig zou bewaren op je computer

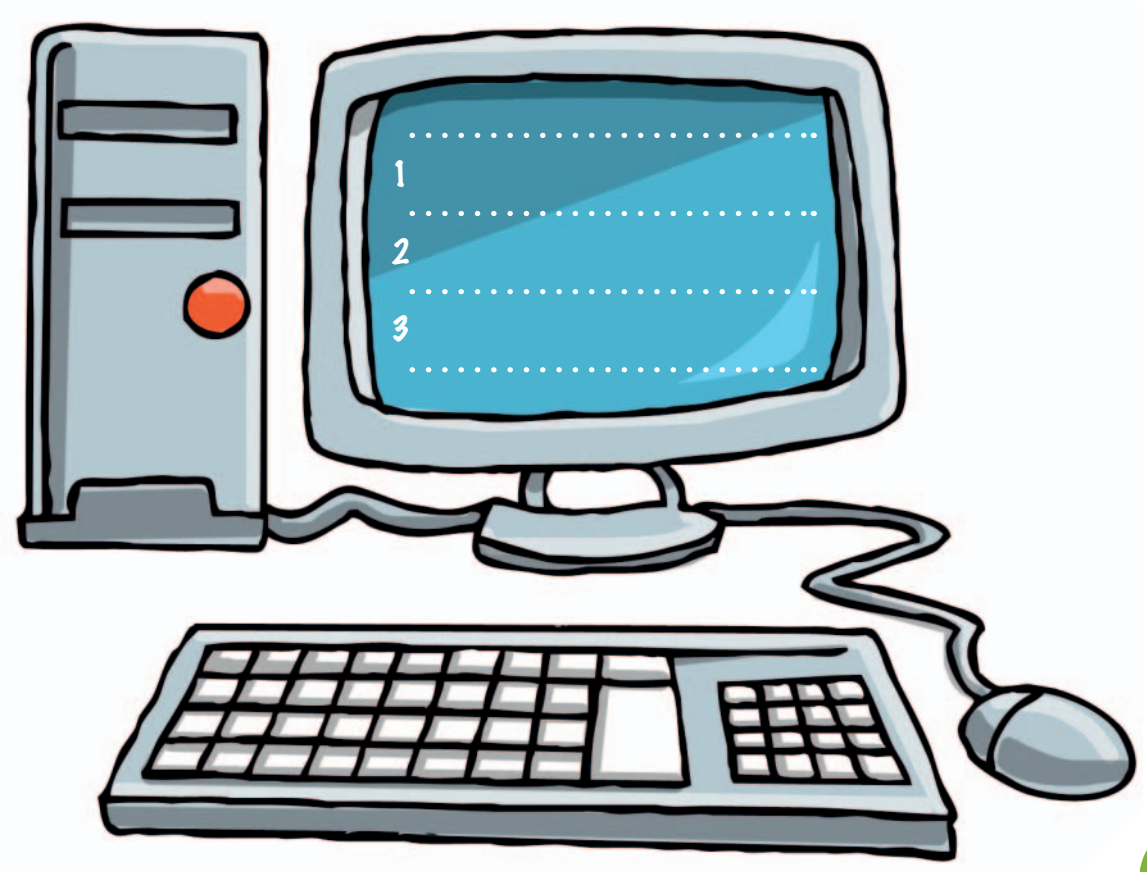

Waar ben je goed in?

Vertel het ons door de stickers (B) in de 3 vakken te plakken

Ik ben goed in	Ik ben heel goed in	Ik ben minder goed in

Vink de rondjes aan en laat ons zien of

...je opa en oma het gebruikt hebben

...je ouders het gebruikt hebben

...of jij het gebruikt

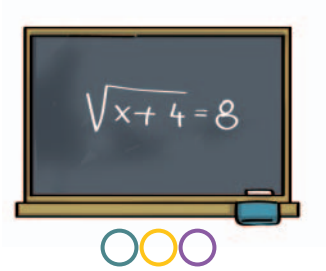

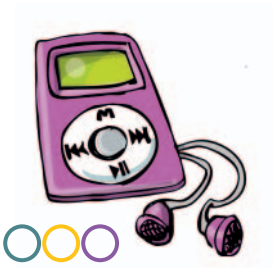

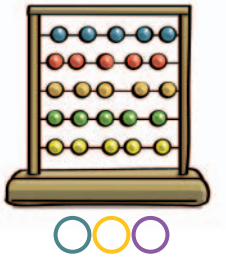

Een CD is gelijk aan 1,
Een mobieltje is gelijk aan 3.
Kun jij de andere waardes vinden?

= 1

=

= 3

= 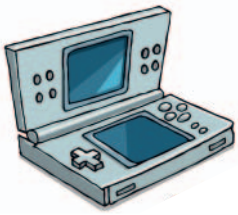

=

Laten we nu een paar rekensommen proberen

= + = ☐

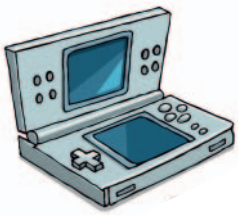 = + = ☐

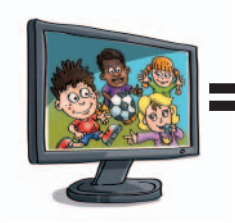 = + + + = ☐

= + + 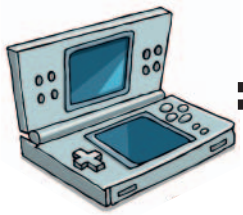 = ☐

het @-symbool

Volg de lijnen en ontdek hoe het @-symbool wordt genoemd in deze landen

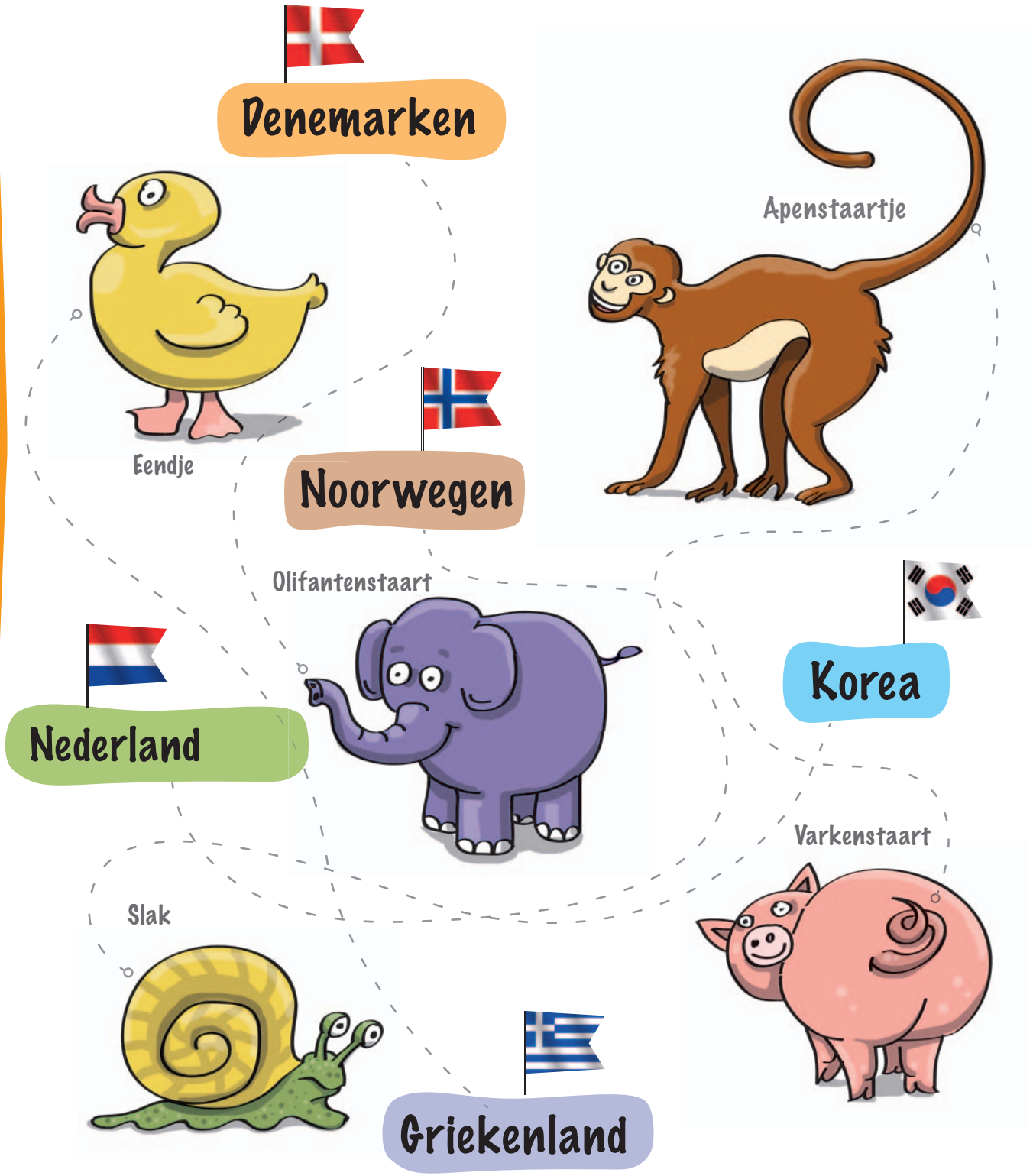

Kun je de robot helpen nieuwe wachtwoorden te maken ?

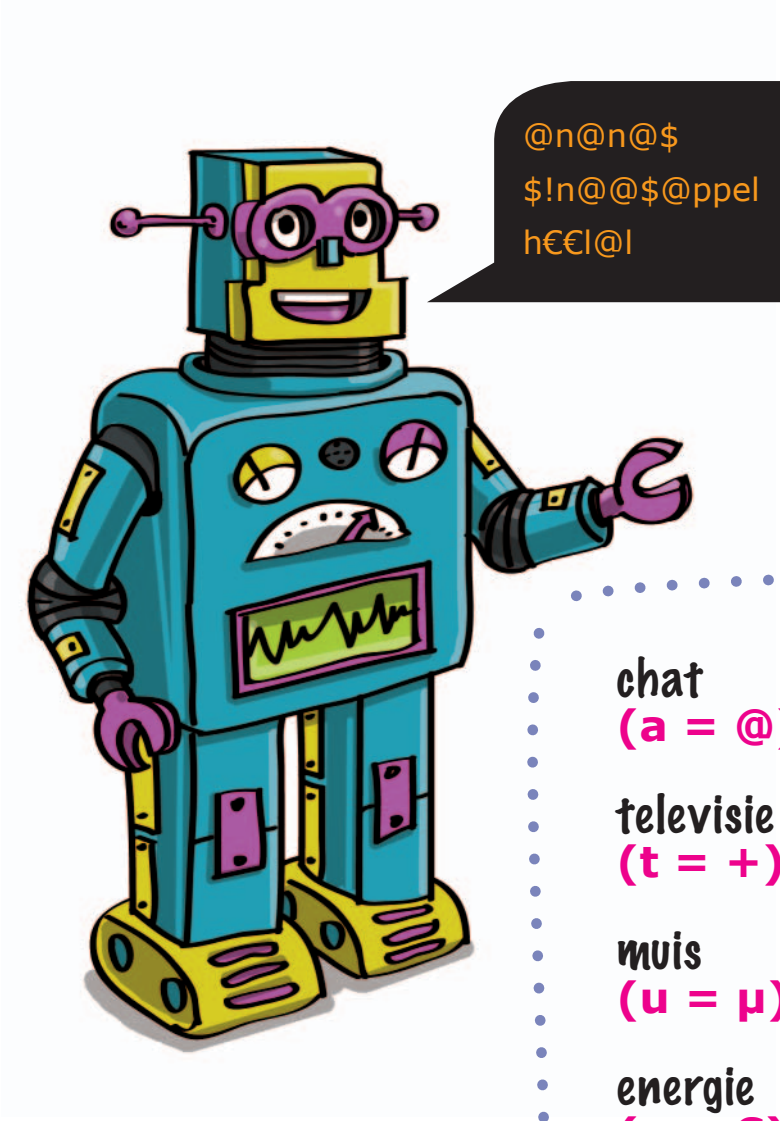

@n@n@$ = ananas
$!n@@$@ppel = sinaasappel
h€€l@l = heelal

chat .....
(a = @)

televisie .....
(t = +)

muis .....
(u = µ)

energie .....
(e = €)

Sara .....
(s = $)

zoenen .....
(z = 7, o = 0)

uitgang .....
(i = !, a = @)

Doe op slot!

Verbind de juiste sleutel met het voorwerp dat hij afsluit

a

1

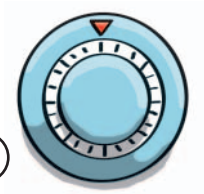

b

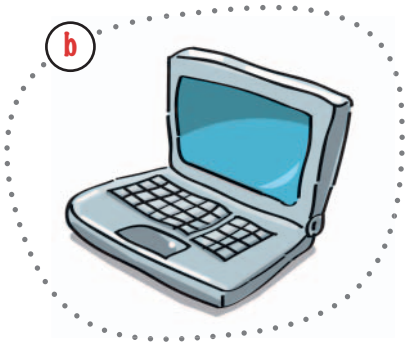

2

c

d

e

f

3

4

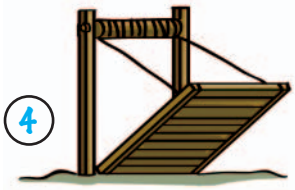

5

g

6

7

KRUISWOORD raadsel

Vul de woorden in

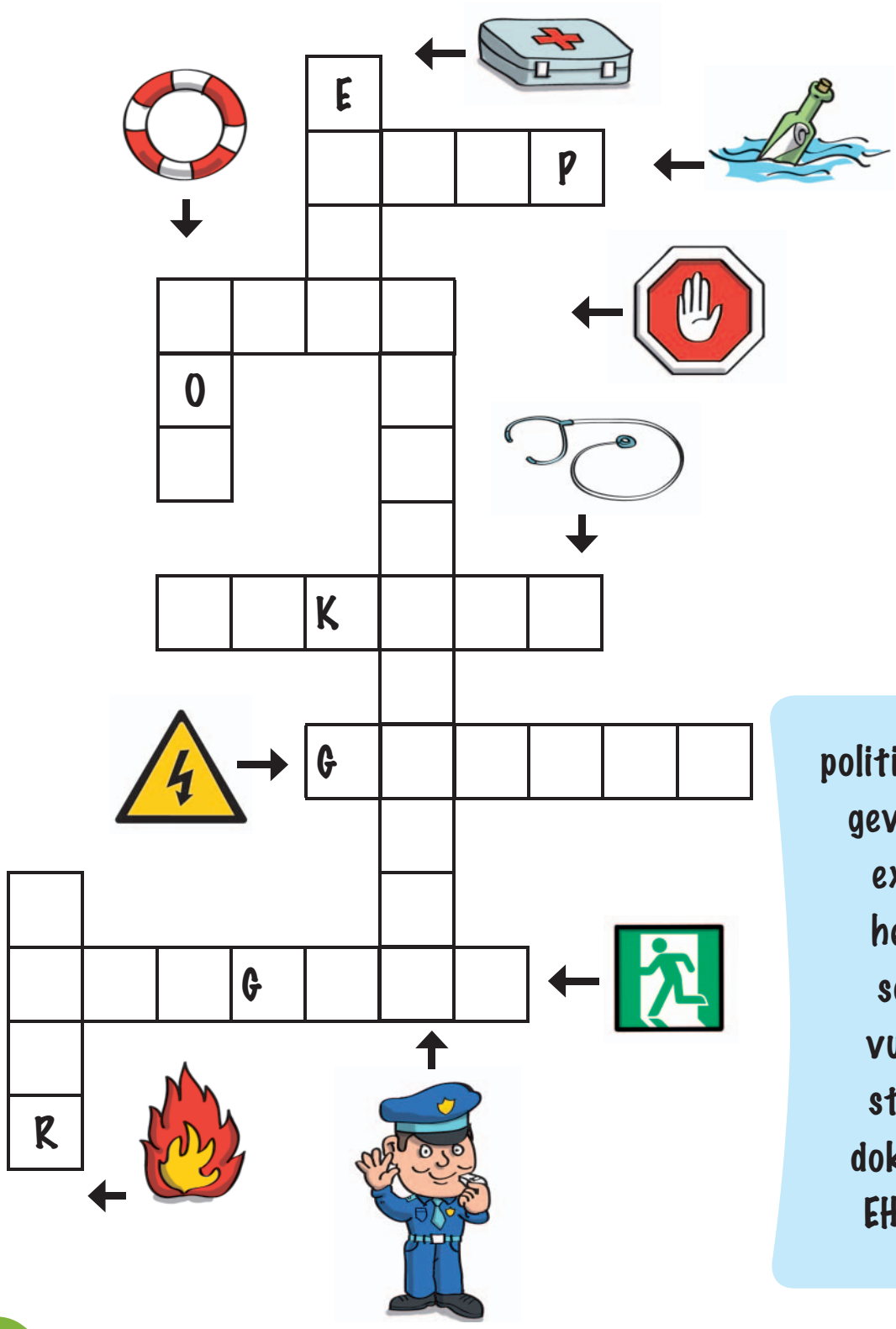

politieman
gevaar
exit
help
sos
vuur
stop
dokter
EHBO

EM TICONS

Hoe zou jij je voelen?

Plak de juiste emoticonstickers (c) op de afbeeldingen waarbij ze horen

Hoe zou jij je voelen?

Teken je eigen symbool!

Vertel het verhaal

Streep alle woorden 'SPAM' en 'VIRUS' door en maak de boodschap in het kader af door de overgebleven letters in te vullen.

V	S	P	A	M	H	S	A	L	S
I	M	L	M	O	U	P	M	P	W
R	A	A	I	R	L	A	A	M	J
U	P	E	I	S	H	M	P	A	S
S	S	V	I	P	M	E	S	P	U
R	S	K	M	A	P	S	O	S	R
S	M	P	P	M	U	E	M	N	I
P	P	S	A	R	S	S	A	S	V
A	S	A	I	M	P	P	P	P	P
M	E	V	M	L	A	A	S	A	E
V	I	R	U	S	M	M	N	M	M

Aanwijzing: zoek de woorden van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar beneden, van beneden naar boven en diagonaal.

Alex

H_ _ _ _,

W _ _ J_ _ _ _ _ _O_ _ _

_ _ _ _ _ N ?

WEES VEILIG

Zoek uit waar Anna heen gaat. Volg haar voetstappen

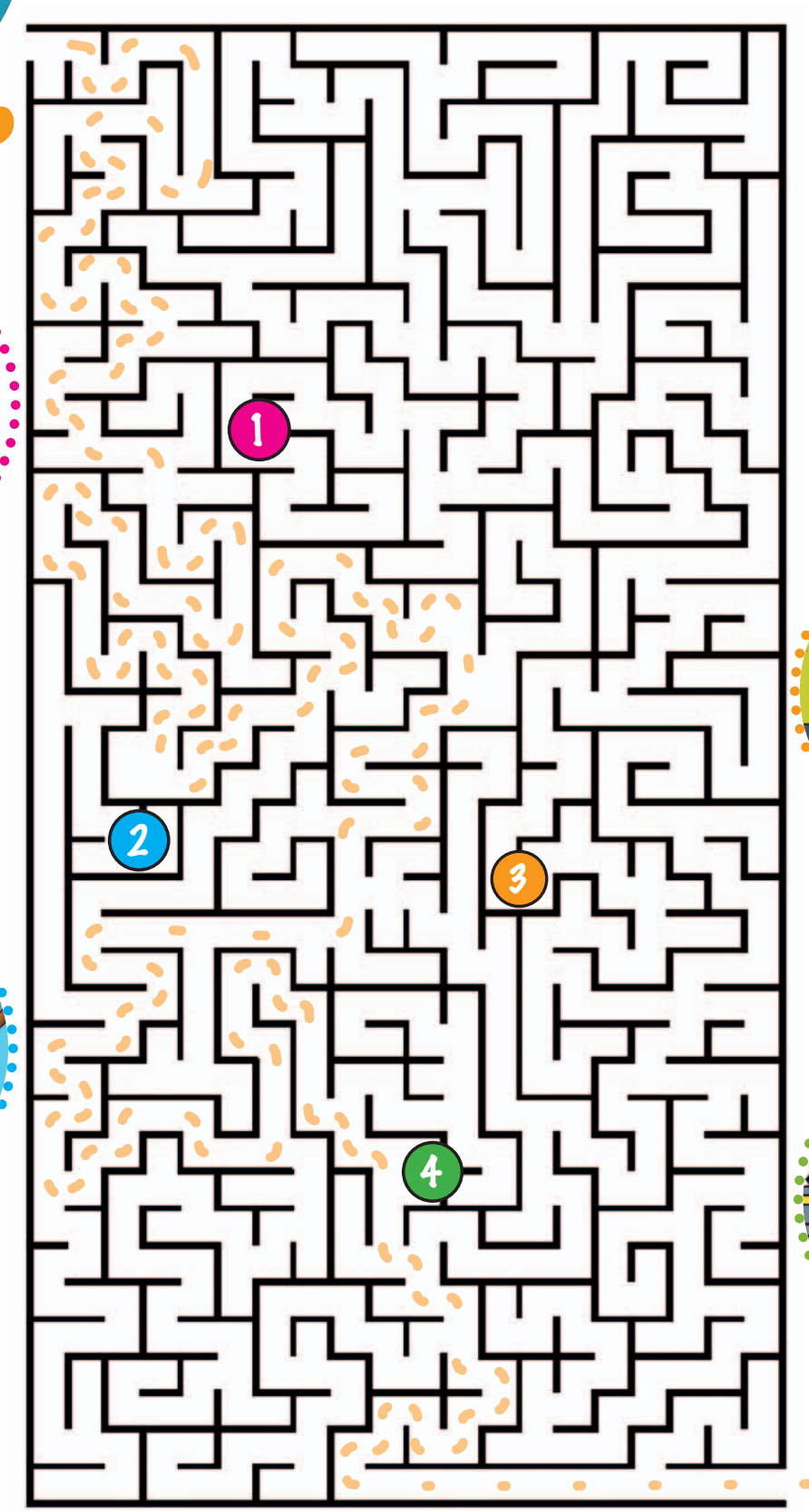

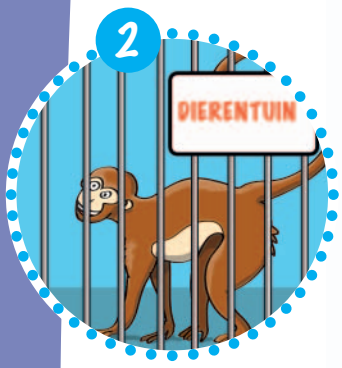

BESCHERM

JE COMPUTER

Virussen dringen je computer binnen. Kun je ze alle 10 vinden?

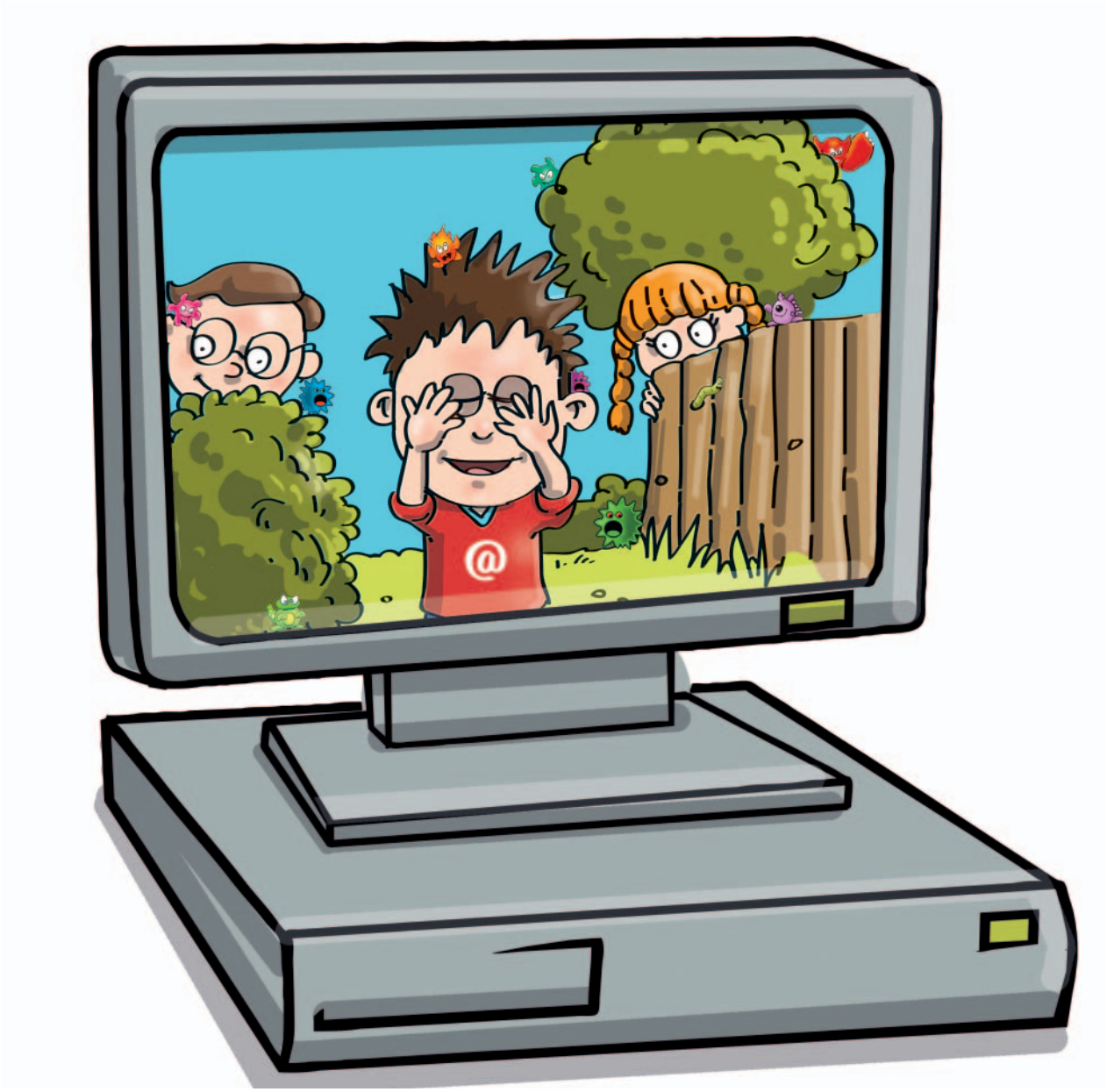

Insafe in jouw land

België	www.clicksafe.be
Bulgarije	www.safenet.bg
Cyprus	www.cyberethics.info
Denemarken	www.medieraadet.dk
Duitsland	www.klicksafe.de
Estland	www.targaltinternetis.ee
Finland	www.ficora.fi
Frankrijk	www.internetsanscrainte.fr
Griekenland	www.saferinternet.gr
Hongarije	www.saferinternet.hu
Ierland	www.webwise.ie
IJsland	www.saft.is
Italië	www.easy4.it
Letland	www.drossinternets.lv
Litouwen	www.draugiskasinternetas.lt
Luxemburg	www.bee-secure.lu
Malta	www.mca.org.mt
Nederland	www.mijndigitalewereld.nl
Noorwegen	www.medietilsynet.no
Oostenrijk	www.saferinternet.at
Polen	www.saferinternet.pl
Portugal	www.internetsegura.pt
Roemenië	www.sigur.info
Rusland	www.saferunet.ru
Slovenië	www.safe.si
Slowakije	www.zodpovedne.sk
Spanje	www.protegeles.com
Tsjechische Republiek	www.saferinternet.cz
Verenigd Koninkrijk	www.saferinternet.org.uk
Zweden	www.medieradet.se

PEGI

PEGI, dat ook gesteund wordt door het Safer Internet Programma van de Europese Commissie, geeft ouders informatie over de geschiktheid van videogames voor bepaalde leeftijden door middel van een aantal iconen die ook informatie geven over de inhoud. Het systeem is beschikbaar in 30 Europese landen. Verdere informatie is te vinden op www.pegi.info

CREDITS

Tot stand gebracht door

European Schoolnet publicatie

Insafe (Europees netwerk mede gefinancierd vanuit het Safer Internet Programma van de Europese Commissie), gesteund door Liberty Global / UPC Nederland

Ontwikkeld in 2011

Illustratie en ontwerp

Jacqueline M. Jomain
Iddi Fix

Met dank aan

Digivaardig & Digibewust, Anna Karidi Pirounaki, Marianne Kant-Schaps en de leerkrachten, ouders en leerlingen die bijgedragen hebben aan het testen en ontwikkelen van deze publicatie.

COPYRIGHT

Titel: Speel en leer: Online zijn

Prefix: 9789490477

ISBN-Nummer: 9789490477448

EAN : 9789490477448

Copyright: dit werk valt onder de Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel-Geen Afgeleide werken 3.0 Unported Licentie. Bezoek om deze licentie te lezen http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Ondersteund door